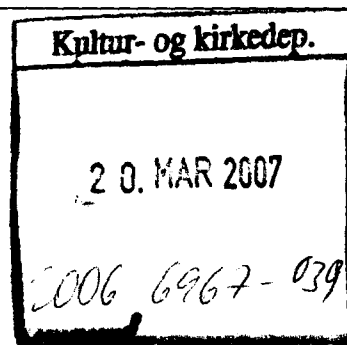

Vår dato
15.03.2007Vår referanse
2007/ 258
Saksb.: I. Lomheim

Rektor

Deres dato
2006/06967/ME1
CBU

Der Kongelige Kultur- og Kirkedepartement
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Høringsuttalelse om endringer til forskrift til Åndsverkloven fra NTNU.

Vi viser til høringsbrev fra Kulturdepartementet 9. januar 2007. NTNU vil med dette avgi sin høringsuttalelse.

Innledning

Virksomheten som drives ved universitetene og høyskolene er ikke-kommersiell. Hensikten med å drive forsknings- og undervisningsinstitusjoner er å bidra til at samfunnet tilføres immaterielle verdier i form av økt innsikt, kunnskap og kompetanse. Den samfunnsoppgave som universitetene og høyskolene er tillagt, forutsetter at åndsverk i rimelig utstrekning kan benyttes i forbindelse med forskning og undervisning uten å gjøres avhengig av samtykke. Forsknings- og undervisningsformål er derfor i kjerneområdet for de formål som både etter åndsverkloven og Opphavsrettsdirektivet begrunner avgrensninger i opphavsretten.

§ 1-2

- Her velger departementet å opprettholde den gjeldende hovedregel, som er at adgangen til eksemplarframstilling gjelder til samme format som originaleksemplaret. Det er gjort uten begrunnelse. NTNU mener at bestemmelsen om hovedregelen bør fjernes. Begrensningen bør heller ligge i hvordan kopiene tillates brukt.

§ 1-3

- Det følger av merknader til de enkelte bestemmelser (se høringsutkastets s. 11) at: "For at et eksemplar skal kunne fjernlånes som beskrevet her må det enten være hjemmel til å digitalisere eksemplaret etter eksempelvis § 1-4, eller det må være et innkjøpt digitalt eksemplar der eventuelle avtalevilkår ikke hindrer fjernlån på denne måten."

Regelen tillater derfor digitalt fjernlån der andre bestemmelser i forskriften hjemler digitalisering av et analogt verk. Samtidig går det ikke frem av ordlyden at fjernlån også er

Postadresse
7491 TRONDHEIM
Org.nr. 974 767 880
E-post:
ubit@ub.ntnu.no
<http://www.ub.ntnu.no>

Besøksadresse
Høgskoleringen 1
7034 Trondheim

Telefon
+ 47 73 59 02 90
Telefaks
+ 47 73 59 51 03
Tlf: + 47

tillatt der originalen er digital (forutsatt at avtalevilkår ikke hindrer dette). Ordlyden som foreslås dekker ikke digitale originaler, innkjøpt inn i digital form.

NTNU mener at digitale originaler også skal kunne fjernlånes på konkret bestilling, slik at analogt og digitalt fjernlån likestilles. Så vidt vi kan forstå går dette bare frem av merknaden til bestemmelsen, og kan samtidig ikke leses ut av bestemmelsens ordlyd. Vi ber departementet å justere ordlyden på dette punkt, slik at det går klart frem av ordlyden at fjernlån av et digitalt eksemplar er tillatt på konkret bestilling, forutsatt altså at avtalevilkår ikke er til hinder for slikt fjernlån.

- NTNU er videre positive til at det tillates en viss utskrifts adgang for bruker av det som fjernlånes og er enige i at det er fornuftig at omfanget av utskrifter reguleres av § 1.9, 2. ledd.
- Når det gjelder forslaget til § 1-3, 3. ledd, er NTNU meget positive til den foreslåtte bestemmelse. Det er helt nødvendig å gjøre et unntak her fra hovedregelen i § 1-3, 1. ledd, slik at det reelt sett vil være mulig for bibliotek å låne ut kopi av film og innspilt musikk i tilfeller der originalen for eksempel er vanskelig å erstatte dersom den går tapt, jfr. forslaget § 1-6.

§ 1-4

- NTNU finner det unødig begrensende at eksemplarframstilling kun kan skje der tilsvarende eksemplar ikke kan skaffes fra "utsalgssted, utgiver, importør eller produsent". I Innst. O nr. 103- 2004-2005, s 34 brukes formuleringen "der originaleksemplar ikke er å få kjøpt i ordinær handel". NTNU foreslår derfor at samme formulering brukes i forskriftene.

§ 1 – 8

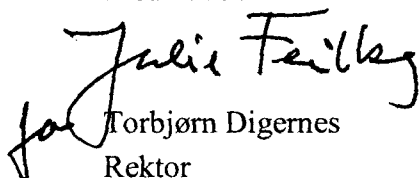
- NTNU er positive til at det legges opp til fjernlån av pliktavlevert dokument til bruker som befinner seg i "lokalene til norske universitets- og høyskolebibliotek" på "særskilt bestilling" slik nr. 3 hjemler. Slik økes tilgjengeligheten til den informasjon som finnes i pliktavleverte dokumenter, ved at brukeren ikke nødvendigvis vil måtte oppsøke mottaksinstitusjonens fysiske lokale.
- Derimot ser ikke NTNU behovet for at det skal være et vilkår at brukeren er "forsker" for at et pliktavlevert dokument skal kunne fjernlånes. Pliktavleveringsloven begrenser bruk av pliktavleverte dokumenter til "forskning og dokumentasjon". Vi ser ikke behovet for at forskriften skal begrense brukergruppen ytterligere.
- For øvrig kan ordlyden i § 1-8 nr. 2 og 3 isolert sett leses slik at disse bestemmelsene også omfatter analoge eksemplarer av pliktavleverte dokumenter. Dette ville i tilfellet betydd at bruksområdet for analoge pliktavleverte dokumenter snevres inn til kun å omfatte bruk i de der nevnte institusjoners lokaler. Et slikt virkeområdet kan neppe være tilsiktet da analoge

eksemplarer av pliktavleverte dokumenter er omfattet av prinsippet om konsumpsjon av spredningsrett i Åndsverkloven § 19. Til tross for dette bør det etter vår mening presiseres i forskriftsteksten at reglene i nr. 2 og 3 bare omfatter digitale eksemplarer av pliktavleverte åndsverk. Med en slik endring vil reglene ikke kunne misforstås.

§ 1-9

- Når det gjelder begrepet "forskningsformål eller private studieformål", er NTNU positiv til departementets presisering av at det ikke legges opp til at institusjonen skal kontrollere bruken og enkeltpersoners formål ut over det man ellers kontrollerer i forhold til fysiske utlån. Etter NTNUs oppfatning legges imidlertid fortsatt opp til en for stor begrensning i muligheten for tilgjengeliggjøring av institusjonens samlinger. Det skal her bemerkes at forskriftens formulering – "enkeltpersoners forskningsformål" - er en noe annen enn lovens formulering, som er "tilgjengelig for enkeltpersoner". Forskning skjer i dag i mange fag i forskergrupper, hvor flere forskere deltar og samarbeider om forskningen. Forskriften må legge til rette for at det kan foretas eksemplarframstilling til slike forskergrupper, så lenge det dreier seg om et mindre antall personer – som typisk vil være en "sluttet krets". Slik bruk i forskergrupper skulle være dekket av lovteksten, og NTNU foreslår derfor at formuleringen i § 1-9 første og annet ledd endres i overensstemmelse med lovens formulering ("tilgjengelig for enkeltpersoner").
- NTNU er positiv at det gis en bestemmelse om at det skal kunne tas papirutskrifter til eie. Siden utskriftsadgangen ikke skal være større enn det som følger av § 1-9 annet ledd, betyr dette imidlertid at kopieringsadgangen ihht. § 12 begrenses. § 12 er en adgang som består uavhengig av andre bestemmelser, så lenge kopieringsgrunnlaget er gjort tilgjengelig på en lovlig måte. I denne forskriften som gjelder ABM-institusjonenes muligheter for eksemplarframstilling kan det etter vår mening ikke gjøres innskrenkninger i hjemler nedfelt i andre lovbestemmelser. Stortinget har dessuten eksplisitt sagt at det skal være mulig å benytte seg av hjemmelen i § 12 til å ta papirutskrifter av digitalisert materiale, men at institusjonene skal påse at det ikke er mulig å ta digitale kopier av samme.

Med hilsen

Torbjørn Digernes
Rektor